

LEKCJA WOS
– LEGISLACJA –

Skrypt – synteza

<p>Zagadnienia wstępne (slajd 1)</p>	<p>[slajd 1]</p> <ul style="list-style-type: none">• Kwestie organizacyjne• Cele przeprowadzenia lekcji:<ul style="list-style-type: none">- zapoznanie uczniów z legislacją oraz procesem legislacyjnym,- uczniowie nabywają kompetencje w zakresie konstruowania ustaw,- uczniowie poszerzają swoją świadomość prawną.
<p>Czym jest legislacja i dlaczego jest ważna również dla Ciebie? (slajdy 2,3, 4, 5)</p>	<p>[slajd 2]</p> <ul style="list-style-type: none">• Legislacja to proces tworzenia prawa.• Tworzenie prawa to proces legislacyjny, na który składa się: inicjatywa ustawodawcza, stworzenie projektu ustawy, kolejne czytania ustawy, poprawki Sejmu/Senatu, uchwalenie ustawy przez Sejm i podpisanie jej przez Prezydenta. <p>[slajd 3]</p> <ul style="list-style-type: none">• Procedura legislacyjna jest ściśle określona przez Konstytucję RP i Regulamin Sejmu.• Całość procesu legislacyjnego wieńczy ogłoszenie w Dzienniku Ustaw.• [Pytanie] Jak myślicie, dlaczego akty prawne się ogłasza? Czy według was jest to istotny element procesu legislacyjnego? <p>[Odpowiedź] Ogłoszenie każdego aktu normatywnego nosi nazwę promulgacji. Dzięki promulgacji:</p> <ul style="list-style-type: none">- prawo może obowiązywać,- zostaje potwierdzona konstytucyjność aktu,- obywatele mają dostęp do obowiązującego ich prawa i posiadają wzorzec, prawidłowego postępowania oraz informacje o możliwej karze. <p>Dokładne określenie procesu legislacyjnego jest niezwykle istotne. Dzięki niemu eliminuje się niemal całkowicie możliwość uchwalania nieprzemyślanego prawa lub tworzenia go przez nieuprawnione i pozbawione kompetencji organy.</p>

- **[Pytanie]** Jak myślicie, czy legislacja jest ważna dla każdego z nas? Dlaczego?

[Odpowiedź]

- obecnie niemal każda dziedzina życia jest uregulowana przez ustawodawcę (np. obowiązek zakrywania ust i nosa w dobie pandemii Covid-19).
- niezwykle ważne jest, aby każdy obywatel miał świadomość obowiązującego go prawa, ponieważ zgodnie z łacińską paremią nieznajomość prawa szkodzi (ignorantia iuris nocet) - w praktyce paremia wyraża się tym, że nikt nie może podnosić, iż zachował się niezgodnie z normą dlatego, że nie wiedział o jej istnieniu.
- niejasny lub nieprecyzyjny sposób sformułowania danego obowiązku lub zakazu może mieć wpływ na brak jego zrozumienia i brak przestrzegania prawa.
- wskazana przez przepis kara może zniechęcać do popełnienia przestępstwa lub mieć taki wymiar, że zostanie zignorowana. Umiejętność dostosowania odpowiedniego wymiaru kary jest kluczowa.

[slajd 4 oraz 5]

[Ćwiczenie]

Porównajmy regulacje, dla których zostały określone różne kary i zastanówmy się, która propozycja przepisu jest lepsza.

Uczniowie powinni rozważyć, które rozwiązanie jest lepsze, biorąc pod uwagę m.in.:

1. Czy przepis różnicuje karę (nauczyciel powinien wytłumaczyć, że brak zróżnicowania kary doprowadza do sądzenia w podobny sposób różnych przypadków łamania prawa - umyślnego i nieumyślnego, ze szczególnym okrucieństwem i w samoobronie, etc.).
2. Czy wymiar kary jest odpowiednio wysoki.
3. Dodatkowo uczniowie powinni zaproponować alternatywne rozwiązania, które według nich mogłyby stanowić lepszy środek zapobiegawczy, np. *kto zabija człowieka podlega karze upomnienia lub grzywny.*

	<p>4. Nauczyciel wskazuje która regulacja obowiązuje obecnie:</p> <p>[slajd 4] Obecnie obowiązujący art. 133 kodeksu wykroczeń</p> <p>§ 1 Kto nabywa w celu odprzedaży z zyskiem bilety wstępu na imprezy artystyczne, rozrywkowe lub sportowe albo kto bilety takie sprzedaje z zyskiem, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.</p> <p>§ 2 Usiłowanie oraz podżeganie i pomocnictwo są karalne.</p> <p>Ustawodawca w przepisie tym określił wykroczenie w literaturze nazywane spekulacją biletami wstępu. Przepis ma na celu ochronę konsumenta. Warto zauważyć, że art. 133 k.w. dotyczy tylko biletów wstępu na imprezy artystyczne, sportowe lub rozrywkowe, tym samym nie stanowi realizacji jego znamion zakup i dalsza odsprzedaż z zyskiem biletów wstępu innego typu, np. biletów na samolot czy na kolejkę wysokogórską.</p> <p>[slajd 5] Obecnie obowiązujący art. 121 kodeksu wykroczeń</p> <p>§ 1 Kto, pomimo nieuiszczenia dwukrotnie nałożonej na niego kary pieniężnej określonej w taryfie, po raz trzeci w ciągu roku bez zamiaru uiszczenia należności wyłudza przejazd koleją lub innym środkiem lokomocji, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.</p> <p>Przedmiotem ochrony przepisu art. 121 jest ochrona należności, które przysługują z tytułu prowadzenia określonej działalności lub świadczenia określonych usług. Przepis dotyczy szalbierstwa, czyli tzw. “jazdy na gapę”.</p>
<p>Podstawowe zasady techniki prawodawczej i środki techniki prawodawczej</p>	<p>[slajd 6]</p> <ul style="list-style-type: none">• Zasady Techniki Prawodawczej to reguły konstruowania aktów normatywnych przez legislatorów. Ujednolicają one formę konstruowania aktów prawnych, a także usystematyzowują ich tworzenie i stosowanie.• [Pytanie] Jak myślicie - dlaczego to tak istotne?

(slajdy 6, 7, 8, 9,
10, 11, 12, 13, 14,
15, 16, 17, 18, 19,
20)

[Odpowiedź]

- konstruowanie ustaw wymaga przestrzegania pewnych reguł, gdyż w przeciwnym razie powstałby chaos, któremu prawo w swej istocie ma przeciwdziałać
 - system prawny powinien być czytelny i tak skonstruowany, by umożliwiać zainteresowanym odnajdywanie odpowiedzi na pytania prawne w możliwie łatwy sposób
 - znajomość budowy aktów prawnych ułatwia nam szybkie znalezienie odpowiedzi i konkretnych elementów ustawy.
- Według Zasad Techniki Prawodawczej przepisy przede wszystkim:
 - powinny być redagowane zwięźle i syntetycznie,
 - nie powinny zawierać określeń nadmiernie szczegółowych,
 - powinny opisywać kwestie w sposób typowy dla danego zagadnienia,
 - powinny być sformułowane w sposób dokładny i zrozumiały dla adresatów norm,
 - powinny odzwierciedlać intencje projektodawcy.
 - Zdania w ustawie:
 - redaguje się zgodnie z powszechnymi regułami składni języka polskiego,
 - należy unikać zdań wielokrotnie złożonych,
 - należy posługiwać się poprawnymi wyrażeniami językowymi w ich podstawowym i powszechnie przyjętym znaczeniu.
 - W dziale VIII Zasad Techniki Prawodawczej przedstawiono typowe środki techniki prawodawczej, które pomagają w prawidłowy sposób redagować przepisy.
- [slajd 7]**
- Dzięki Zasadom Techniki Prawodawczej, które wymieniają środki techniki prawodawczej, legislator wie, jak określić adresata normy, okoliczności zastosowania

normy, a także jak prawidłowo definiować, jak zapewnić elastyczność tekstu normatywnego i sformułować odesłania.

[slajd 8]

- Jednym ze środków techniki prawodawczej jest określenie adresata normy. Wskazuje się go wyrazem “kto” albo wyznacza się go przez użycie odpowiedniego określenia rodzajowego. Adresatem normy jest podmiot, któremu norma nakazuje lub zakazuje określone działanie. Spójrzmy na podane przykłady wskazania przez przepisy adresatów normy.

[art. 119 § 1 kodeksu karnego] - adresatem normy jest osoba stosująca przemoc lub groźbę bezprawną wobec kogoś, z uwagi na jego przynależność narodową, etniczną, rasową, polityczną, wyznaniową lub z uwagi na jego bezwyznaniowość.

[Art. 121a ust. 2] - adresatem normy są uczniowie, którzy odbywają staż.

[slajd 9]

- W przypadku podmiotów innych niż osoby fizyczne adresata można wskazać nazwą rodzajową albo nazwą własną. Pojęcie osoby prawnej (czyli podmiotu innego niż osoba fizyczna) definiuje kodeks cywilny, który stanowi, że osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną. Takimi jednostkami są m.in: spółki, banki, stowarzyszenia, kościoły, partie polityczne, jednostki samorządu terytorialnego, fundacje.
- Na slajdzie widzimy przykłady wskazania adresatów norm niebędących osobami fizycznymi:

[nazwa rodzajowa] - art. 5 ust. 1 ustawy Prawo o stowarzyszeniach

Stowarzyszenia międzynarodowe mogą być tworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej według zasad określonych w ustawie. - adresatem normy są stowarzyszenia międzynarodowe. Przykładowymi stowarzyszeniami międzynarodowymi, a więc

adresatami art. 5 ust. 1 tej ustawy są na przykład: Amnesty International, Greenpeace, Human Rights Watch.

[użycie odpowiedniego określenia rodzajowego] - art. 12 ust. 5 Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską

Kościół Katolicki korzysta ze swobody prowadzenia katechezy dla dorosłych, łącznie z duszpasterstwem akademickim. - adresatem normy jest Kościół Katolicki. Konkordat między Stolicą Apostolską a RP to umowa międzynarodowa, która reguluje stosunki między stronami.

[slajd 10]

[Ćwiczenie]

Spróbujmy wskazać adresatów norm ukazanych na slajdzie.

[art. 216 § 2 kodeksu karnego] - adresatem jest każdy, kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego przekazu. Komentowany przepis penalizuje przestępstwo znieważenia, które skierowane jest przeciwko godności osobistej człowieka. Środki masowego komunikowania to środki publicznego przekazywania informacji, takie jak prasa, radio, telewizja, publikacje książkowe, nagrania elektroniczne i Internet. Nie będą miały takiego charakteru środki przekazujące informacje do wiadomości określonego, zamkniętego kręgu osób lub instytucji (np. za pomocą subskrypcji).

[art. 97 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych] - adresatem normy będzie Rada Ministrów, która na mocy ustawy jest zobowiązana do wydania odpowiedniego rozporządzenia. Warto zauważyć, że art. 92 Konstytucji wskazuje ścisły krąg organów upoważnionych do wydawania rozporządzeń (organy wskazane w Konstytucji) i określa jak powinno być formułowane upoważnienie do wydania rozporządzenia (szczegółowe, zawarte w ustawie i w celu jej wykonania, określające organ właściwy do wydania rozporządzenia, zakres rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu).

[slajd 11]

- Kolejnym środkiem techniki prawodawczej jest wskazanie okoliczności zastosowania normy. Jeżeli norma ma znajdować zastosowanie we wszystkich okolicznościach, w przepisie prawnym nie określa się okoliczności jej zastosowania.
- Przykład art. 31 ust. 1 Konstytucji RP: “Wolność człowieka podlega ochronie prawnej” jasno wskazuje, że norma ma mieć zastosowanie we wszystkich okolicznościach - wolność człowieka podlega ochronie prawnej zawsze. Oczywiście już ust. 3 Konstytucji traktuje o ograniczeniach tej zasady, jednak ust. 1 wybrzmiewa jasno - wolność jest jedną z podstawowych zasad, a możliwość jej ograniczenia ukazana w ust. 3 musi spełniać szereg wymagań.

(ust. 3) Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

[slajd 12]

- Jeżeli norma ma znajdować zastosowanie tylko w określonych okolicznościach, okoliczności te jednoznacznie i wyczerpująco wskazuje się w przepisie prawnym przez rodzajowe ich określenie.
- Przykład art. 134 ust. 2 Konstytucji RP: “W czasie pokoju Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.” - okoliczności są jasno wskazane w artykule: zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi **w czasie pokoju** Prezydent sprawuje za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

[slajd 13]

[Ćwiczenie]

Spróbujmy wskazać okoliczności, w których podane na slajdzie przepisy będą mieć zastosowanie.

[art. 25 § 1 kodeksu karnego] - przepis wskazuje granice obrony koniecznej. W przypadku konieczności odparcia bezprawnego (sprzecznego z porządkiem prawnym) ataku (zamachu) osoba może odeprzeć ten atak chroniąc jakiegokolwiek dobro chronione prawem. Zamach musi być bezprawny, bezpośredni, rzeczywisty (realne zagrożenie), musi także istnieć współmierność obrony do niebezpieczeństwa zamachu. Przepis będzie miał więc zastosowanie tylko i wyłącznie w konkretnych okolicznościach.

[art. 14 Konstytucji] - przepis będzie miał zastosowanie w każdej sytuacji (we wszystkich okolicznościach)

[slajd 14]

- Środki techniki prawodawczej określają również jak legislator ma definiować. Definicję formułuje się tak, aby wskazywała w sposób niebudzący wątpliwości, że odnosi się do znaczenia określeń. Formułuje się ją, jeżeli dane określenie jest: wieloznaczne albo nieostre albo nie jest powszechnie zrozumiałe lub istnieje potrzeba ustalenia nowego znaczenia takiego określenia.

[slajd 15]

- Definiujemy używając poniższych możliwych sformułowań:
„Określenie „a” oznacza b.” albo „Określenie „a” znaczy tyle co wyrażenie „b”.”,
ew. używa się zwrotu łączącego "jest to".

[Ćwiczenie]

Uczniowie mają za zadanie przedstawić propozycje definicji dla wskazanych słów (Konstytucja, matura). Konieczne jest użycie wybranych sformułowań spośród wskazanych powyżej, np. matura znaczy tyle co egzamin dojrzałości.

[slajd 16]

- Wśród rodzajów definicji charakterystyczna jest definicja zakresowa. Formuluje się ją w jednym przepisie prawnym i obejmuje nią cały zakres definiowanego pojęcia. Jednym ze sposobów ujęcia takiej definicji jest wyliczenie wszystkich elementów składowych. Przykład widzimy na slajdzie.

[slajd 17]

- Inny sposobem ujęcia definicji zakresowej jest dodanie słów “... i inne wskazane w przepisach...” lub podobnych. Podobnie jak przy definicji wyliczającej wszystkie elementy składowe tutaj również mamy wskazany przykład na slajdzie.

[slajd 18]

- Jeśli żadne z dwóch poprzednich sposoby sformułowania definicji zakresowej nie są możliwe formuluje się ją przez przykładowe wyliczenie zakresu, dodając słowa „w szczególności” zgodnie z przykładem wskazanym na slajdzie.

[slajd 19]

- W dziale dotyczącym środków techniki prawodawczej wskazane są także dzienniki urzędowe wraz z ich skrótami.

[Ćwiczenie]

Spróbujmy przyporządkować skróty do pełnych nazw.

Na prezentacji umieszczone zostały dwie kolumny - jedna zawierająca pełne nazwy dzienników urzędowych, druga zawierająca skróty tych dzienników w wymieszanej kolejności. Uczniowie mają za zadanie przyporządkować skróty do pełnych nazw

Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej - Dz.U.

Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej “Monitor Polski” - M.P.

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej - Dz.Urz.UE

Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich - Dz.Urz.WE

Monitor Sądowy i Gospodarczy - M.S.G.

Warto wskazać, że Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej to najważniejszy polski dziennik urzędowy w którym publikowane są ustawy, w Monitorze Polskim publikowane są akty prawne wewnętrznie obowiązujące wydawane przez naczelne organy władzy państwowej. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej zastąpił Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich i wydawany jest co do zasady we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej, a Monitor Sądowy i Gospodarczy to ogólnopolski dziennik urzędowy, w którym publikowane są obwieszczenia i ogłoszenia wymagane przez Kodeks spółek handlowych, Kodeks postępowania cywilnego, ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawę o rachunkowości i inne ustawy.

[slajd 20]

- Internetowy System Aktów Prawnych (ISAP) to system informacji prawnej redagowany przez zespół specjalistów w Ośrodku Informatyki Kancelarii Sejmu. ISAP jest częścią Systemu Informacyjnego Sejmu.
- Baza ISAP zawiera opisy bibliograficzne i teksty aktów prawnych.
- Akty normatywne i inne akty prawne podlegające ogłoszeniu, ogłasza się w formie dokumentu elektronicznego.

[Ćwiczenie]

Uczniowie mają za zadanie wejść w wyszukiwarkę systemu ISAP i odnaleźć dowolny akt prawny wymieniony wcześniej na prezentacji (Konstytucja, Kodeks karny, Kodeks cywilny, Kodeks wykroczeń, Regulamin Sejmu, i inne). Nauczyciel zwraca uwagę, że tekst ujednolicony to aktualna wersja aktu, odnosząca się do dzisiejszego stanu prawnego. Nauczyciel zadaje pytanie jakie jeszcze informacje można znaleźć na stronie dotyczącej danej ustawy (m.in: tekst ogłoszony, tekst ujednolicony, status aktu

	<p>prawnego, data ogłoszenia, data wydania, data wejścia w życie, data obowiązywania, organ wydający, akty zmieniające)</p>
<p>Jak zbudowana jest ustawa? (slajd 21)</p>	<p>[slajd 21]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa ustawy została przedstawiona w rozdziale drugim Zasad techniki prawodawczej. Ustawa zawiera: tytuł, przepisy merytoryczne, przepisy o wejściu ustawy w życie, przepisy przejściowe lub dostosowujące oraz przepisy uchylające, jeżeli reguluje dziedzinę spraw uprzednio unormowaną przez inną ustawę. Ustawa może zawierać przepisy wprowadzające zmiany w innych ustawach (przepisy zmieniające), przepisy epizodyczne oraz przepisy o utracie mocy obowiązującej ustawy. • Poszczególne elementy ustawy zamieszcza się w kolejności wskazanej na prezentacji. • [Pytanie] Jak myślicie, dlaczego tak istotne jest, żeby ustawa zawierała wszystkie wymagane elementy? Czy ustawa bez tytułu mogłaby obowiązywać? <p>[Odpowiedź]</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tytuł ustawy - zawiera oznaczenie rodzaju aktu, datę ustawy i ogólne określenie przedmiotu ustawy. Dzięki niemu od razu wiemy, jaką materię normuje ustawa. - Jeśli ustawa pozbawiona jest przepisów, a zawiera jedynie tytuł, to w istocie jest bezprzedmiotowa. - Gdyby ustawa nie zawierała przepisów o wejściu w życie ustawy, to nie wiedzielibyśmy od kiedy zaczyna obowiązywać i czy obowiązuje nas w chwili obecnej. - Dlatego jest tak istotne, aby ustawa zawierała wszystkie wymagane elementy. W przeciwnym wypadku w systemie prawnym panowałby chaos.
<p>Przebieg procesu legislacyjnego (slajdy 22, 23, 24)</p>	<p>[slajd 22]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Całość procesu legislacyjnego rozpoczyna się inicjatywą ustawodawczą. <p>[Pytanie] Czy potraficie określić czym jest inicjatywa ustawodawcza?</p> <p>[Odpowiedź] Inicjatywa ustawodawcza to prawo wnoszenia pod obrady parlamentu projektów ustaw, z którym jest związany obowiązek rozpatrzenia ich i zajęcia wobec nich rozstrzygającego stanowiska.</p>

- Konstytucja wskazuje podmioty uprawnione do występowania z inicjatywą ustawodawczą. Są to podmioty wskazane na slajdzie, czyli: Prezydent, Rząd, Senat, posłowie (grupa co najmniej 15 posłów lub komisja sejmowa) oraz grupa co najmniej 100 tysięcy obywateli).
- Projekt ustawy **Sejm** rozpatruje w trzech czytaniach. Do końca drugiego czytania wnioskodawca ma prawo wycofać projekt.
- **Pierwsze czytanie** - wnioskodawca przedstawia swój projekt właściwej komisji lub Sejmowi (jeżeli projekt dotyczy m.in. zmian ustrojowych w państwie, praw i wolności obywateli, prawa wyborczego, kodeksów oraz podatków i finansów).
- **Drugie czytanie** - posłowie, Rada Ministrów lub wnioskodawca może zgłosić dodatkowe poprawki. Jeśli komisja nie zajęła stanowiska do zgłoszonych zmian, projekt ponownie poddawany jest analizie komisji, która opracowuje dodatkowe sprawozdanie.
- **Trzecie czytanie** - **Sejm** przystępuje do głosowania (przyjęcie wniosku bądź odrzucenie). Ustawa przechodzi jeśli Sejm przyjmie projekt ustawy **zwykłą większością głosów** (więcej głosów jest za niż przeciw) w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

[slajd 23]

- Uchwalona przez **Sejm** ustawa jest przekazywana do **Senatu** (komisja senacka opracowuje stanowisko w okresie nie dłuższym niż 18 dni).
- Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie ustosunkuje się do niej, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.
- **Senat obraduje.** Podczas obrad Senat ma możliwość: przyjąć ustawę bez zmian (wtedy ustawa przekazywana jest Prezydentowi do podpisu), wnieść do niej poprawki (ustawa przekazywana jest Sejmowi) lub odrzucić ustawę w całości.

[Pytanie] Jak myślicie, czy w przypadku odrzucenia ustawy przez Senat kończy się jej “życie”, a jednocześnie cały proces ustawodawczy?

	<p>[Odpowiedź] Nie - odrzucona ustawa trafia ponownie do Sejmu, który może bezwzględną większością głosów (liczba głosów za jest większa niż suma głosów przeciw i wstrzymujących się) odrzucić uchwałę Senatu.</p> <p>[slajd 24]</p> <ul style="list-style-type: none">• Po uchwaleniu ustawy, to znaczy rozpatrzeniu jej przez Sejm i Senat, Marszałek Sejmu przekazuje ją do podpisu Prezydentowi RP. Prezydent podpisuje ustawę jeżeli nie budzi ona jego zastrzeżeń i zarządza publikację w "Dzienniku Ustaw".• Ustawa wchodzi w życie po 14 dniach od jej opublikowania, chyba że jest określony inny termin jej wejścia w życie.• Zgodnie z Konstytucją Prezydent może odmówić podpisania ustawy i w ciągu 21 dni przekazać ją Sejmowi z umotywowanym wnioskiem o ponowne rozpatrzenie (prawo weta) albo zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie zgodności jej postanowień z Konstytucją.• Jeśli Prezydent występuje z wetem, ostateczna decyzja należy do Sejmu, który może odrzucić stanowisko Prezydenta (uchwalając ustawę ponownie większością 3/5 głosów). Nieodrzućenie przez Sejm weta Prezydenta powoduje zamknięcie procesu ustawodawczego. Odrzucenie weta Prezydenta oznacza, że Sejm nie zgadza się ze zgłaszanymi zastrzeżeniami i domaga się podpisania ustawy. W takim wypadku Prezydent jest zobowiązany ustawę podpisać.
<p>Jak Ty możesz wpływać na legislację? (slajdy 25, 26)</p>	<p>[slajd 25]</p> <ul style="list-style-type: none">• Wiemy już jak przebiega proces legislacyjny i jak tworzone są ustawy. Nie jest dla nas tajemnicą, że ustawodawstwo ma istotne znaczenie dla każdego z nas. <p>[Pytanie/Ćwiczenie] Kiedy zostawimy sobie chwilę do zastanowienia każde z nas jest w stanie podać przykład ustawy, którą by wprowadził lub zmienił. Zachęcam Was do podzielenia się swoimi pomysłami.</p> <ul style="list-style-type: none">• Warto pamiętać o możliwych sposobach wpływu na ustawodawstwo. Czy jedynym sposobem jest zostanie posłem, senatorem lub Prezydentem? Oczywiście, że nie.• Na podstawie dzisiejszej lekcji wiemy już na przykład o możliwej inicjatywie ustawodawczej obywateli.

- Jeżeli uważasz, że w prawie brakuje jakiegoś przepisu możesz również złożyć w tej sprawie petycję (na podstawie art. 63 Konstytucji). Petycję kieruje się do Kancelarii Sejmu, gdzie trafia do Kancelarii Marszałka Sejmu, w której zostaje oceniona pod kątem formalnym. Potem petycję otrzymują członkowie komisji sejmowej ds. Petycji.
- Dodatkowo warto pamiętać, o możliwym udziale w konsultacjach społecznych przez obywateli. Bardzo często nie jesteśmy świadomi, jak dużo mogą wnieść konsultacje społeczne i zgłoszone przez nas w ramach nich uwagi. Tematy podejmowane w ramach konsultacji zazwyczaj dotyczą kwestii publicznych - tj. stworzenia parku, placu zabaw, rozszerzenia strefy płatnego parkowania, czy innych rozwiązań mających poprawić nasz byt w zamieszkiwanej przez nas dzielnicy miasta.

[slajd 26 - zaproszenie do śledzenia FB]

- Prawo ma nie tylko za zadanie pokazywać nam wzór zachowań, określać kary za niewłaściwe zachowanie, ale także wprowadzać porządek w państwie. Prawdłowo sformułowane przepisy i ustawy, ustanowione zgodnie z zasadami legislacji to podstawa dla państwa prawa.
- Tworzenie ustaw jest ciekawym zajęciem, wymagającym znajomości Zasad Techniki Prawodawczej. Pomocne może być zapoznanie się z ustawami już opublikowanymi.
- Zachęcamy do śledzenia strony Edukacji Prawnej na portalu Facebook (<https://www.facebook.com/Edukacja-Prawna>).

